

Dôležité informácie pre zriaďovateľov

Základné otázky knižničného systému SR rieši [Zákon č. 126/2015 o knižniciach](#), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2015.

Verejná knižnica (§ 9)

- (1) Verejná knižnica je
 - a) obecná knižnica alebo mestská knižnica,
 - b) regionálna knižnica.
- (2) Obecná knižnica a mestská knižnica
 - a) dopĺňa, odborne eviduje, spracováva, uchováva, ochraňuje a sprístupňuje univerzálny knižničný fond vrátane knižničných dokumentov miestneho významu,
 - b) poskytuje knižnično-informačné služby používateľom,
 - c) organizuje a uskutočňuje komunitné, kultúrno-spoločenské a vzdelávacie aktivity,
 - d) môže plniť funkciu školskej knižnice v rozsahu a za podmienok určených zriaďovateľom knižnice,
 - e) plní ďalšie úlohy súvisiace s činnosťou knižnice.
- (3) Obec zabezpečuje knižnično-informačné služby zriadením obecnej knižnice alebo mestskej knižnice ako právnickej osoby, prostredníctvom organizačného útvaru právnickej osoby zriadenej obcou, prostredníctvom organizačnej zložky obecného úradu alebo prostredníctvom inej knižnice.

Práva a povinnosti zriaďovateľa knižnice alebo zakladateľa knižnice (§ 4):

- (1) Zriaďovateľ knižnice alebo zakladateľ knižnice je oprávnený
 - a) zriadiť alebo založiť, zrušiť alebo zlúčiť knižnicu s inou knižnicou vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti,
 - b) požiadať príslušnú knižnicu s metodickou pôsobnosťou o odborné usmernenie;
 - c) určiť rozsah a podmienky sprístupnenia knižnice verejnosti, ak ide o akademickú knižnicu, školskú knižnicu a špeciálnu knižnicu,
 - d) poveriť knižnicu plnením úloh patriacich do vecnej pôsobnosti knižnice.
- (2) Zriaďovateľ knižnice alebo zakladateľ knižnice je povinný
 - a) vydať zriaďovaciu listinu, zakladateľskú listinu alebo štatút knižnice, v ktorých určí zameranie, špecializáciu a pôsobnosť knižnice; v jej názve musí byť slovo knižnica,
 - b) oznámiť ministerstvu zriadenie alebo založenie knižnice na tlačive, ktorého vzor je uvedený v prílohe č. 2, najneskôr do 60 dní od vzniku týchto skutočností a písomne oznámiť ministerstvu zlúčenie vedeckej knižnice alebo regionálnej knižnice a zrušenie knižnice najneskôr do 60 dní od vzniku týchto skutočností,
 - c) zabezpečiť vhodné priestory a interiérové vybavenie pre knižnicu primerané veľkosti jej knižničného fondu, rozsahu poskytovaných knižnično-informačných služieb, zameraniu a špecializácii knižnice,
 - d) zabezpečiť moderné technické vybavenie a podmienky na zavádzanie nových technológií a knižnično-informačných služieb,
 - e) zabezpečiť činnosť knižnice finančne a personálne,

- f) podporovať ďalšie vzdelávanie zamestnancov knižnice,
- g) zabezpečiť systematické dopĺňovanie, odbornú evidenciu, spracovanie, uchovávanie, ochranu, využívanie a prístupňovanie knižničného fondu,
- h) podporovať spoluprácu knižníc a utvárať predpoklady na integráciu knižníc do medzinárodných knižničných a informačných systémov a sietí,
- i) ponúknuť vyradené knižničné dokumenty alebo knižničný fond knižnice, ktorá sa zrušila, iným knižniciam; prednostné právo na získanie vyradených knižničných dokumentov majú knižnice, ktoré ako právnické osoby určené podľa osobitného predpisu uchovávajú konzervačný fond,
- j) vykonávať kontrolu činnosti knižnice,
- k) umožňovať výkon štátneho odborného dohľadu a kontroly a poskytovať potrebnú súčinnosť.

Ďalšie dôležité informácie:

- **Správny spôsob vedenia odbornej evidencie, vyradovania a revízie knižničného fondu** rieši Vyhláška MK SR č. 201/2016, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe vedenia odbornej evidencie knižničných dokumentov a o revízii a vyradovaní knižničného fondu v knižniciach. Prihlášky: Na prihláškach musí byť uvedená klauzula na ochranu osobných údajov v zmysle zákona NR SR č. 122/2013 Z.z. o ochrane osobných údajov, alebo môžete použiť aj súhlas používateľa. Podpísaný súhlas musíte priložiť k prihláške.
- **Účtovanie knižničných dokumentov** rieši zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Ako v praxi postupovať pri účtovaní knižničných dokumentov rieši odporúčanie: Ako účtovať knižničné dokumenty, ktoré bolo vypracované po konzultáciách s Ministerstvom financií SR.
- **Zlučovanie školských a obecných knižníc**. V súčasnosti sú obce, ktoré ako zriaďovatelia škôl i obecných knižníc vyvíjajú snahu o ich zlučovanie. Aby sa dodržali všetky náležitosti zákona č. 126/2015, spracovali Ministerstvo kultúry SR v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou v Martine a Slovenskou podagogickou knižnicou Usmernenie k zlučovaniu školských a obecných knižníc. Pri odovzdávaní a prevzatí obecnej (školskej) knižnice musí byť vypracovaný protokol.
- **Softvér KIS MaSK**. Slovenská národná knižnica ponúka pre malé a stredné knižnice Softvér pre malé a stredné knižnice
- **Grantový systém MK SR pre knižnice**. Knižnice sú zaradené do programu Kultúrne aktivity v oblasti pamäťových inštitúcií. Tento program, ako aj program Umenie, program Pro Slovakia a program Nehmotné kultúrne dedičstvo a kultúrno-osvetová činnosť prešli od roku 2016 na Fond na podporu umenia

- **Na zabezpečenie podmienok kvalitného poskytovania knižničných a informačných služieb** verejnými knižnicami a optimálne využívanie verejných zdrojov, poskytovaných zriaďovateľmi verejných knižníc: samosprávnymi krajmi, mestami a obcami, alebo inými právnickými osobami slúži **Metodický pokyn** Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. MK – 4315/2020-110/11107 z 21. júla 2020 na určenie štandardov pre verejné knižnice, platný od **1.septembra 2020**.
- **Príručka knihovníka malej knižnice.** Slovenská národná knižnica pripravila [Príručku knihovníka malej knižnice](#). Nie je však určená len knihovníkom. Užitočné informácie a rady v nej nájdú aj zriaďovatelia malých knižníc, t.j. predstavitelia samospráv, obecných zastupiteľstiev či miestnych kultúrnych stredísk. Je k dispozícii v každej obecnej knižnici. **POZOR:** V príručke knihovníka malej knižnice je uvedený starý zákon a vyhláška, ktoré sú už neplatné.
- **Doplňanie knižničných fondov obecných knižníc** zabezpečuje VKMK na základe zmluvných vzťahov - dohôd medzi OÚ a VKMK.
- **Povinné výtlačky.** Zákon č. 212/1997 Z.Z. o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnožením audiovizuálnych diel v znení neskorších predpisov - povinnosť **zasiať 1 exemplár** tlače s regionálnou pôsobnosťou (napr. **Obecné noviny**) **do regionálnej knižnice**. Aj z obecných či regionálnych novín a časopisov sa čerpajú články do regionálnych databáz a bibliografií a tým sa aj mapuje a propaguje obec a jej aktivity.
- **Rubriky nielen pre knihovníkov.** Odporúčame sledovať aj rubriky určené pre knihovníkov, ktoré prinášajú aktuálne informácie, ako aj portál pre knižničnú a informačnú prax [INFOLIB](#) kde je možné prihlásiť sa na zasielanie upozornení na nové články.